

१ संवत् १००७ वैत्र कृष्ण १३ वृहस्पति १ वरुडीपुस्तकोयं ॥ सुनानं लोभयायमदु ॥ वारध्वखुरु श्रीप्रोहीत
गिरिजाविनोदवास्तरायात श्रीज्योतिशंकरवास्तरायांदानविराभुद्धअभुद्धक्षमायासेविज्यायमालभुमम

244
Dev
Mahatraya

आशा अरु काथि	
2208	I

ASHA ARCHIVES

॥ गणेशाय नमः ॥ ॥ ॐ नमः शिवाय ॥ अस्य सप्तमिका प्रथम चरित्र
 उक्ता ऋषिर्गीयत्री छंदः श्री महाकाली देवतारक्तदन्ति कावीजं नन्दजा शक्तिः
 अग्नि तत्त्व सर्वलेश समनार्थ मभीष्ट फल प्राप्नुयं जपे किं नियोगः ॥ ॥
 मार्कण्डेय उवाच ॥ ॥ सार्वर्णिः सूर्यतनयो यो मनोकथ्यते ॥ सुमः निशाम
 यत दुःखति विष्टुरात् गदतो ममः ॥ महामाया नु भावे न यथा मन्वन्तराधियः ॥ १ ॥
 सवभूव महाभागः सार्वर्णिस्तू नयोरवे ॥ स्वरो विषे न रे पृष्ठं वै न वंश समुद्र
 वः ॥ सुरथो नाम राजा भूतस्य मत्स्येति मराडले ॥ तस्य पालयतः सम्यक् युजाः
 पुत्रा निगौरसान् ॥ वभूवुः शत्रुबो भूपाः कोला विधं सिनस्तथा ॥ तस्य ते र

भवद्युद्धमतिप्रबलदण्डिनः ॥ नूनैरपि शतैर्युद्धे कोला विधं सिभिर्जितः ॥ ततः स
 पुरमायातो निजदेवाधिपो भवत् ॥ आक्रान्तः समहाभागस्तेस्तदा प्रवरारिभिः ॥
 अमात्यैर्वलिभिर्दुष्टैर्दुर्वलस्य दुरात्मभिः ॥ कोषो वलं वापदु तं तत्रापि स्वपुरे
 ततः ॥ ततो मृगयाया जेन दूतस्वाम्यः स भूयति ॥ एकाकी हयमारुह्य जगाम ग
 नं हवनं ॥ स तत्राश्रममप्राप्तादिजवर्यस्य मेधसः ॥ प्रशान्तं शायदा कीर्त्तुमु
 निशिष्यो यशोभितं ॥ तस्थौ कञ्चित्सकालञ्च मुनिना तेन सत्कृतः ॥ इतश्चेत
 श्चिचरं स्तस्मिन् मुनिवराश्रमे ॥ सो विनयतदा तत्र ममत्वा कृष्टवेतनः ॥
 मन्थुर्वैः पालितं दृष्ट्वं मया हीनं पुरं हितम् ॥ मद्गुत्थे स्तेरसौ वृत्ते धर्मतेः

नेनवा॥ न जाने सपुधानो मे शूलहस्ती सदा मदः॥ समवेरिव संयातः का
गानुपलस्यते॥ ये स मानुगता नित्यं पुसादधनमोजनेः॥ अनुवृत्तिं कुर्वते
यकुर्वन्त्यन्यमहीभूतां॥ असम्यग्व्ययशीलैस्तेः कुर्वन्ति दुःसततं व्ययं॥ सञ्चितः
सोतिदुःखेन क्षयं कोषो गमिष्यति॥ एतच्चान्यच्च सततं चिंतयामास पार्थिवः॥
॥१॥ तत्र विप्राश्च माभ्यासे वैश्यमेकं ददर्श सः॥ संपृष्टस्तेन कस्त्वं मोहे तुश्चा ग
ने मत्रकः॥ स शोक इव कस्माच्चंदुर्मना इव लक्ष्यसे॥ इत्याकर्ण्य वचस्तस्य भूष
तेः प्रणयेदितं॥ प्रत्युवाच सतं वैश्यः प्रश्रया वनतो नृप॥ ॥ वैश्य उवाच॥
समाधिर्नाम वैश्यो ह मुत्यनो धनिनां कुले॥ पुत्रदौरेर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः॥

विहीनश्च धनेर्दौरेः पुत्रैरादाय मे धनं॥ वनमभ्यागतो दुःखी निरस्तश्चाप्यवंधुभिः॥
सो हं न वदामि पुत्राणां कुशलाकुशलान्मिकां॥ प्रवृत्तिं स्वजनानाञ्च दाराणां चात्र संस्थि
तः॥ किं नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु सांप्रतं॥ कथं ते किं नु सदृशं दुर्वृत्ताः किं नु
मे सुताः॥ ॥ राजोवाच॥ ये निरस्तो भवान्बुद्धेः पुत्रदारादिभिर्धनैः॥ तेषु किं भव
तः स्नेहमनुवध्नातिमानसं॥ ॥ वैश्य उवाच॥ एवमेतद्यथा प्राहुर्न वानस्म ऊ
तं वचः किं करोमि न वध्नाति मम निष्ठुरतां मनः॥ शिः संत्यज्य पितृस्नेहधनसु
खं॥ नैराकृतः॥ पतिस्वजनहार्दश्च हार्दितेष्टे वमे मनः॥ किमेतं नाभिजानामि

नपिमहामते॥यत्प्रेमप्रवृणंविन्नंविगुणेष्टपिवंधुषु॥तेषां हते मेनिःश्वासा
मेनसं व जायते॥करोमि किं यत्नमनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरं॥ ॥मार्कण्डेय उवाच
ततः को सहितो विप्रतं मुनिं समुपस्थितो॥समाधिर्नाम वै शोभते सर्वपापार्थि वस
तमः॥कृत्वा तु तौ यथा न्यायं यथा ह तेन संविदं॥उपविष्टौ कथाकाश्चिच्चक्रतुर्व
श्यार्थि वौ॥ ॥राजोवाच॥भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिहामेकं वदस्व तत्॥दुःखीय॥३॥
यं मे मनसः स्वचिन्ता यत्नतां विना॥ममत्वं ममराज्यस्य राज्याङ्गेष्टखिलेष्टपि॥जा
नतोपियथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तमः॥अयञ्च निकृतः पुत्रैर्दारेर्भृत्यैस्तथो
ज्जितः॥स्वजनेन च संत्यक्तं तेषु हृदि तथाप्यति॥एवमेव तथाहं च ह्यवप्यत्यं

त्रदुष्टिवर्तौ॥दृष्टुं दोषेपि विषये ममत्वाद्दृष्टुमानसौ॥तत्केनैतन्महाभाग यन्मोहो ज्ञानि
नोरपि॥ममास्य च भवत्येषा विवेकान्धस्य मूर्छता॥ ॥अपि रवाच॥ज्ञानम
स्ति समस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे॥विषयश्च महाभाग जातिश्चैवं पृथक् पृ
थक्॥दिवांधां प्राणिनः के विद्यात्रा वंधास्तथापरे॥के विद्वात धारात्रो प्रा
णिनस्तुल्यदृष्टयः॥ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किन्तु तेन हि केवलं॥यतो हि ज्ञा
निनः सर्वे यश्च पक्षि मगादयः॥ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृग
पक्षिणां॥मनुष्याणां च यत्तेषां तुल्यमन्यत्रथो भयोः॥ज्ञानेपि सति
पशौ ज्ञानं पतंगश्चावचं तुषु॥कणमोक्षादृता मोहात्पीड्यमानान

५४॥ ५४॥ वा॥ मानुषामनुज वा सुसामिलावाः सुतान्प्रति॥ लोभाद्युपकाराय
नन्वेते किं न पश्यसि॥ तथापि मम तावर्ते मोहगर्ते निपातिताः॥ महामा
यापुत्रावेन संसारस्थिति कारिणः॥ तत्रात्र विस्मयकार्यो योगनिद्राजग
त्यते॥ महामाया हरेश्चैषा तथा संमोहयते जगत्॥ ज्ञानिनामपि चेतांसि
देवी भगवती हि सा॥ बलादाकृष्य मोहाय महामाया पुनरुत्ति॥ तथापि स
ज्यते विश्वं जगद्देतच्चराचरं॥ सैषा प्रसन्नावरदानां भवति मुक्तये॥ सा
विद्या परमा मुक्ते हेतुभूता सनातनी॥ संसारबंधहेतुश्च सैव सर्वेश्वरे
श्वरी॥ ॥ राजोवाच॥ भगवन्का हि सा देवी महामायेति यां भवान्ब्रवी

व५

तिकथमुच्यंता सा कर्माभ्याश्च किं द्विज॥ यत्स्वभावाच्च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भ
वा॥ तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामित्वेनो व्रतविदाम्बर॥ ॥ ऋषिरुवाच॥ नित्यैव
सा जगन्मूर्ति स्तया सर्वमिदं ततं॥ तथापि तत्समुत्पत्तिर्विदुधा श्रूयतां मम
देवानां कार्यमिच्छार्थं सा विवर्तितसा यदा॥ उत्पन्नेति तदा लोके सानित्या व्यभि
धीयते॥ योगनिद्राय दाविस्तुर्जगैत्येकार्णावीकृते॥ आस्तां रौषमभजत्क
ल्यान्ने भगवान्युभुः॥ तदा द्वावसुरौ घोरौ विख्यातौ मधुकेटभौ॥ विस्तु कर्ण
मलौद्धूतौ हंतुं ब्रह्माण्णमुद्युतो॥ सनामि कमले विहोः स्थितो ब्रह्मा प्रजाय
ति॥ इष्ट्वा तावसुरौ योगौ प्रसुप्तश्च जनाईनं॥ तुष्ट्वा योगनिद्रां तामेकाग्र

यास्थितः॥ प्रबो नार्थयहरे हरिः॥ नेत्रकूतलयं॥ ॥ ब्रह्मो वाच॥ विश्वे
 श्वरीं जगद्धात्रीं स्थिति संहार कारिणीं॥ त्तोमिनि प्रां नगवतीं विलो रतुल
 तेजसः॥ त्वं स्वा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्का स्वरात्मिका॥ सुधा त्वमक्षरे नित्ये
 त्रिधा मात्रात्मिका स्थिता॥ अर्द्धमात्रा स्थिता नित्या या नु चार्था विशेषतः॥ त्व
 ॥५॥ मेव सा त्वं सा वित्री त्वं देवी जननी परा॥ त्वयै नू धार्य ते विश्वं त्वयै तत्सृज्य ते ज
 गत्॥ त्वयै तत्पाल्य ते देवी त्वमस्य ते वं सर्वदा॥ विसृष्टो सृष्टिरूपा त्वं स्थिति
 रूपा च पालने॥ तथा संहति रूपा ते जगतोऽस्य जगन्मये॥ मूविशा महा मायाम
 हमेधा महा स्मृतिः॥ महा मोहा च भवती महा देवी महा सुरी॥ प्रकृतिस्त्वं च

हार

सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी॥ कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा॥ त्वं श्रीस्त्वमी
 श्वरी त्वं ही त्वं बुद्धिर्वेधलक्षणा॥ लज्जापुष्टिस्तथा तृष्टिस्त्यं शान्तिः क्षान्तिरे
 वच॥ खड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा॥ शंखिनी बापिनी बाणा
 मुशुराडी परिघा युधा॥ सोम्या सोम्यतरा रोष सोम्येत्यस्त्वनि सुंदरी॥ परा
 पराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी॥ यत्र किंचित्क्व विद्वस्तु स दसद्वारि
 लात्मके॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे तदा॥ यया त्वया जगत्
 स्रष्टा जगत्या नात्रियोजगत्॥ सोपि निद्रा वशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः
 विष्णुः शरीरग्रहणमरुमीशानरुवच॥ कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तो
 तुं शक्तिमान् भवेत्॥ सा त्वमित्थं प्रभावेः स्वेरुदारैर्देविसंस्तुता॥ मोहये

॥ ६ ॥ तौ दुराधर्मावसुरौ मधुकैटभौ ॥ प्रबोधश्च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ बोधश्च
 कयतामस्य हंतुं मेतौ महासुरौ ॥ ॥ अ. विरुवाच ॥ एवं स्तुता तदा देवीताम
 सीतत्रवेधसा ॥ विष्णोः प्रबोधनार्थं यनि हंतुं मधुकैटभौ ॥ नेत्रास्य नासिकां कु
 द्दयेभ्यस्तथोरसः ॥ निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणोऽथ कृजन्मनः ॥ उतस्थौ च
 जगन्नाथस्तया मुक्तौ जनार्दनः ॥ एकार्णवे हि रायना ततः सदृशो वती ॥ म
 धुकैटभौ दुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ ॥ क्रोधरक्तेक्षणवन्तु ब्रह्माणं जनि
 तो शमौ ॥ समुत्थाय ततस्ताभ्यां युयुधे भगवान् हरिः ॥ पञ्चवर्षसहस्रा ॥ ६ ॥
 णि वाङ्मयप्रहरीणो विभुः ॥ तावद्व्यतिवलोन्मत्तौ महामायाविमोहितौ ॥ उक्तव
 न्तौ वरोस्मत्तौ व्रियतामिति केशवं ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ भवेताममेतु
 शौ

बिा ट

ह्यौ समवध्यावुभावपि ॥ किमन्येन वरेणात्र स तावद्विवृतं मया ॥ ॥ अ. विरु
 वाच ॥ वञ्चिताभ्यामिति तदा सर्वमापोमयं जगत् ॥ विलोक्य ताभ्यां गदितो भगवान्
 कमलेक्षणाः ॥ प्रीतो स्वस्तवसुद्धेन श्राद्धास्त्वे मृत्युरावयोः ॥ आवांजहि नयत्रो
 वीसलिलेन परिप्लुता ॥ ॥ अ. विरुवाच ॥ तथेत्युक्त्वा भगवता शंखचक्रगदा
 भृता ॥ कृत्वा चक्रे न वै दिने जघने रिरसीतयोः ॥ एवं मेषासमुत्पन्ना ब्रह्मणा
 संस्तुता स्वयं ॥ प्रभावमस्या देव्यास्तु भूयः श्रुण्वदामिते ॥ ॥ इति श्रीमार्क
 ण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये मधुकैटभवधः ॥ १ ॥ ॥
 ॐ अस्य सप्तसंतिका मध्यमचरित्रस्य विस्तुः ॥ उल्लिख्य हृदः श्रीमहालक्ष्मी
 देवतादुर्गावीजं शाकम्भरीशक्तिः वायुतत्त्वसर्वकेशसमनीर्थमनीष्टफलदा

यविनियोगः॥

॥ अथिरुवाच ॥ देवासुरमभू प्रुष्टं पू र्णमव

तपुरा ॥ महिषेसुराणामधिपेदेवानाञ्चपुरंदरे ॥ तत्रासुरैर्महावीर्यैर्दे

वसैन्यंपराजितं ॥ जित्वा च सकलान् देवानिन्द्रो भूम्न महिषासुरः ॥ ततः पराजि ॥ ७ ॥

ता देवाः पद्मयोनिं प्रजापतिं ॥ पुरस्कृत्य गतास्तत्र यत्रेश गरुडध्वजौ ॥ यथा

वृत्तं तयोस्तद्वन्महिषासुरचेष्टितं ॥ त्रिदशाः कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरं

सूर्येन्द्राग्न्यनिलेन्दुनायमस्य वरुणस्य च ॥ अन्येषां चाधिकारां सत्त्वयमेवा

धितिष्ठति ॥ स्वर्गान्निरोकृताः सर्वे ते न देवगणा भुवि ॥ विवरन्ति यथामर्त्या

महिषेण दुरात्मना ॥ एतद्वः कथितं सर्वं मम रात्रिर्विचेष्टितं ॥ शरणं च य

यं नास्मो वधस्तस्य विचिंत्यतां ॥ इत्थं निशम्य देवानां ववांसि मधुसूद

र१

नः ॥ चकाकोपं शम्भुश्च भ्रुकुटीकुटिलाननौ ॥ ततोतिकोपपूर्णस्य चक्रिणा

वदनात्ततः ॥ निश्चक्राममहत्तेजो वृक्षराः शंकरस्य च ॥ अन्येषां चैव दे

वानां राक्षादीनां शरीरतः ॥ निर्गतं सुमहत्तेजस्तत्रैकं समगच्छत ॥ अ

तीवते जसः कूटं ज्वलंतमिव यवतं ॥ दृष्टुं श्रुत्ते सुरास्तत्र ज्वाला व्यापृदि

गंतं ॥ अतुलतत्र तत्रैजः सर्वदेवशरीरजः ॥ एकस्थं तदभून्नारी व्यापृ

लोकत्रयं त्विषा ॥ यदभूच्छामभवंते जस्तेना जायततन्मुखं ॥ याम्येन वा

भवन्केशा बाहवो विह्वले जसा ॥ सौम्येन स्तनयोर्युग्मं मध्यं चैन्द्रेण त्रिभ

वत ॥ वारुणेन च जंघोरु नितम्बस्ते जसा भुवः ॥ वृक्षरास्ते जसा पादौ तद

॥ ८ ॥ ॥ ८ ॥
तेजसा ॥ वसूनां चकरांगुल्यः कीर्तयेत् रेणुच नासिका ॥ तस्यास्तु दंताः संभू
ताः प्राजाय न्येन तेजसा ॥ नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकं तेजसा ॥ भुवो च सं
ध्यो स्तेजः श्रवणावनिलस्य च ॥ अन्येषां चैव देवानां संभवस्तेजः साशि ॥ ८ ॥
वा ॥ ततः समस्तदेवानां तेजो राशिसमुद्भवा ॥ तां विलोक्य मुदं प्राप्नु रमरामहि
षादिताः ॥ भूलं भूलादिनिंकृष्य ददौ तस्यैपि नाकधृक् ॥ चक्रं च दत्तवान् कृ
क्षः समुत्थाद्यस्वचक्रतः ॥ शंखं च वरुणाः शक्तिं ददौ तस्यै कुताशनः ॥ मारुतो दत्त
वांश्चायं वाणयूरीतिथेषु धी ॥ वज्रमिन्दुः समुत्थाद्यकुलिशादमराधियः ॥ ददौ
तस्यै सहस्राक्षोद्यण्ठमैरावतात्त गजात् ॥ कालदण्डाद्यमोदण्डं पाशं वा

वुपतिर्ददौ ॥ प्रजापतिश्चाक्षमालां ददौ वस्त्राकमण्डलं ॥ समस्तरोमकूपेषु
निजरश्मीन् दिवाकरः ॥ कालश्च दत्तवान् रवौ ॥ तस्यै चर्मनिचर्मलं ॥ १ ॥
क्षीरोदश्चामलं हारमजरैश्च तथा म्वरे ॥ चूडामणिं तथा दिव्यं कुराडलेकट
कानि च ॥ अर्द्धचन्द्रं तथा शुभ्रं केयूरान् सर्ववाद्गु ॥ नूपुरौ विमलौ तद
ङ्गैर्वेद्यकमनुत्तमं ॥ अंगुलीयकरत्नानि समस्तास्वङ्गुलीषु च ॥ विश्व
कर्माददौ तस्यै परशुश्चातिनिर्मलं ॥ अस्त्रायनेकं रूपाणि तथा भे
द्यं वदंशनं ॥ अस्त्रानपंकजं मालां शिरस्युरसि वापरान् ॥ अददज्जलधि
स्तस्यै यंकजं वातिशोभनं ॥ हिमवान् वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च

五

॥ २ ॥ यद्वै शून्यं सुरयापानपात्रं धनाधिपः ॥ शेषश्च सर्वनागे शोमहामणिवि
द्वे तं ॥ नागहारं ददौ तस्यै यत्रेयः पृथिवीमिमं ॥ अन्यैरपि सुरैर्देवीभूष
णैरायुधैस्तथा ॥ समानिताननादोच्चैः साट्टहा संमुद्रमुद्रुः ॥ तस्यानादेन
॥ २ ॥ घोरेण कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ अमायतातिमहता प्रतिशब्दो मनुभूतः ॥
बुधुभुः सकलालोकाः समुद्राश्च वदन्धिरे ॥ चचार वसुधा वैरुः स ॥ २ ॥
कलाश्च महीधराः ॥ जयेति देवाश्च मुदा तामूचुः सिंहवाहिनीम् ॥ तुष्टु
वुर्मनयश्चैव नमनम्रात्ममूर्तयः ॥ दृष्ट्वा समस्तं संक्षुब्धं त्रैलोक्यम
मरारयः ॥ सन्नद्धैरिवलसैन्यास्तैः समुत्तस्थुरुदायुधाः ॥ आकिमेत

三

दिति क्रोधादाभाष्यमहिषासुरः॥ अभ्यधावततंशब्दमशेषैरसुरैर्दु-
तः॥ सददुर्गततोदेवीं व्यापूलोकत्रयं विषा॥ पादाक्रांत्या न तं भुवं
किरीटोल्लिखिताम्वरां॥ क्षौभिताशेषपातालां धनुर्ज्यानिःस्वने-
न तां॥ दिशो भुजसहस्रेण समन्ता व्याप्य संस्थितां॥ ततः प्रववृते
युद्धं तया देव्या सुरद्विषां॥ शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तैरादीपितदिग्गते-
रं॥ महिषासुरसेनानि श्विश्चुराख्यो महासुरः॥ युयुर्वेवामरश्चान्यो
श्चतुरंगवलान्वितः॥ रथानामयुतेः षड्विंशत्युग्रारख्यो महासुरः॥
अयुध्यतायुतानाञ्च सहस्रेणामहाहनुः॥ पंचाशद्विंशिनियुते

रसिलोमामहासुरः॥ असुतानां शतैः षड्भिर्वाक्यैः युयुधे रणे॥
 गजवाजिसन्निधौ रनेकैः परिवारितः॥ वृत्तोरथानां कोट्या
 च युद्धे तस्मिन् युध्यतः॥ विडालाख्यो युतानां च पञ्चासद्विरथा
 युतैः॥ युयुधे संयुगे तत्र रथानां परिवारितः॥ अन्ये च तत्र ॥ १०॥
 ॥ १०॥ युतशौर्यनागरुयैर्वृतां॥ युयुधेः संयुगे देवासहतत्र महासु
 राः॥ कोटिकोटिस्तैस्तुरथानां दन्तिनां तथा॥ हयानाञ्च वृत्तोयु
 धैस्तत्राभून्महिषासुरः॥ तामरेभिर्निन्दितालैश्च शक्तिमिमुश

लैस्तथा॥ युयुधुः संयुगे देवाख्यैः परशुपदिशैः॥ केचिच्च विक्षिपुः
 शक्तीकेचित्वाशां स्तथापरे॥ देवीं रवक प्रहारैस्तुते ताहं तुं प्रचक्रमुः॥ सा
 पि देवी ततस्तानि रास्त्राण्यस्त्राण्यवर्णिका॥ लीलयेव प्रविष्टे दानि
 जरास्त्रास्त्रवर्षिणी॥ अनायस्ताननां देवीस्तू यमानासुरर्षिभिः॥
 सुमोवासुरदेहेषु शस्त्राण्यस्त्राणि वैश्वरी॥ सोपि कुट्टो धुतशरी
 देवावाहनके शरी॥ चकारासुरसैन्येषु वनेष्विव ताशनः॥ नि
 श्वासान्मुमुचे पांश्च युद्धमानारणेऽन्विका॥ तस्य वस्यं संभूता
 गणाः शतसहस्रशः॥ युयुधुस्ते परशुभिर्निन्दितालैः पदि

॥ नाशयन्तोऽसुरगणान् देवीं शक्त्युपवंहितां ॥ अवा दयंत परहान् गणाः
 रां स्वास्तथापरे ॥ मृदंगां श्रुतथैवान्ये तस्मिन् सुखे महोत्सवे ॥ ततो दे
 वी विभूलेन गदया शक्तिं दृष्टिभिः ॥ खड्गादिभिश्च शतशो निजघान स
 हा सुरान् ॥ पातयामास चैवान् ॥ घण्टास्वनविमोहितान् ॥ असुरान्
 ॥ १११ ॥ भुवि पाशेन बद्ध्वा चान्या न कर्षयत् ॥ केचिद्विधा कृतो स्त्रीक्षणेः खड्ग ॥ १११ ॥
 धानैस्तथापरे ॥ विषे चितानि पातेन गदया भुवि शेरते ॥ वेमुश्च केचिदु
 धिरं भुशलेन भृशं हताः ॥ केचिन्निपातिता भूमौ भिन्नाः भूलेन वक्ष
 सिः ॥ निरन्तराः शरीरेन कृताः केचिद्राजिरे ॥ श्येना तु कारिणः प्राणान्

भुभुक्षुस्त्रिदशार्दनाः ॥ केषां विदाहवश्चिन्नाश्चिन्नाग्रिवास्तथापरे ॥ शिरांसि
 येतुरन्येषामन्येमध्ये विदारिताः ॥ विच्छिन्नजंघास्त्वपर्येतेतु रूर्वा महासु
 राः ॥ एकवाकूक्षिचरण केचिदेवा द्विधा कृताः ॥ छिन्नेपि कान्ये शिरसि यति
 ताः पुनरुत्थिताः ॥ कवन्धायु युधुर्देवा गृहीतपरमायुधाः ॥ न न तु श्राप
 रे तत्र युद्धे तूर्ये लयाश्रिताः ॥ कवन्धाश्चिन्ना शिरसः खड्गश
 ॥ ३५ ॥ छिपाशायः ॥ तिष्ठति ह्येति भाषन्तो देवीमन्ये महासुराः ॥ पा
 तितैरथ नागाश्चैरसुरैश्च बभूवुः ॥ अमम्यासा भवन्त्यत्र यत्रा
 भूत्समहारणः ॥ शान्तिनौ घामेन द्युः सद्यस्तत्र विभुश्रुवुः ॥ मध्ये वा
 सुरसेन्यस्य वारणा सुरवाजिनौ ॥ क्षणेन तन्महासैन्यमसुराणां

॥ ११ ॥ स्वका ॥ निन्येक्षयं यथा वहिस्तृणादारुमन्त्रयं ॥ तव सिंहो महा
 नादमुत्सृजेत धुतकेशरः ॥ शरिरेभ्यो मरारीणां मसूनि वविचिन्व
 ति ॥ देव्या गरीश्वरैस्तत्र कृतं युद्धं तथा सुरैः ॥ यथैषां तु कुरु देवाः पु
 ॥ १२ ॥ ष्ववष्टिमुचोदिवि ॥ ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णि के म
 न्वन्तरे देवी महात्म्ये महिषासुरसैन्यवधोऽध्यायः ॥ १२ ॥ ॥ अष्टविंशोऽध्यायः ॥
 निरुन्मन्ततसैन्यमवलोक्य महासुरः ॥ सेनानींश्चिक्षुरकोपाद्य
 यौथो धुममथाम्बिकां ॥ स देवीशारवर्षेण ववर्ष समरेऽसुरैः
 यथामैरुजिरेभृङ्गं तोयकर्षेण तोदयः ॥ तस्य हित्वा ततो दे
 वी लीलयेव शरोत्करां ॥ जघान तुरगान् वारो यो नारं चैव वाजि
 नां ॥ विद्धेद्वधनुः सञ्जो ह्यजं चातिसुमुद्धितं ॥ विद्याधवेव गात्रेषु

न्येयमक्षयं ॥ एवं संक्षीयमाने तु स्वसैन्यमहिषासुरः ॥ माहिषेण स्वरूपेण
 त्रासमासतां गणान् ॥ काश्चिन्नुग्रहप्रहारेण खुरक्ष्येत्तथा परान् ॥ लाङ्गू
 लतादितांश्चान्धान् ॥ भृङ्गाभ्यां च विदारितान् ॥ वेगेन कांश्चिदपरान्
 देन भ्रमणो न च ॥ निःश्वासपवनेनान्यान् पातयामास भूतले ॥ निपत्य
 प्रमथानीकमभ्यधावत सोऽसुरः ॥ सिंहं हंतुं महादेवाः कोयं चक्रेतर्तान् चि
 कां ॥ सोऽपि कोपात् महावीर्यः खुरक्ष्युरां महीतलः ॥ भृङ्गाभ्यां पर्वतानुच्चोश्चि
 क्षेपवननादव ॥ वेगभ्रमनविभ्रंशमहीतस्य व्यशीर्यतः ॥ लाङ्गूलेनाह
 तश्चाक्षिः प्रावयामास सर्वतः ॥ धुतभृङ्गविनिन्नाश्च खुराडुखुराडुय

पुर्वेनाः॥श्वासानिलास्त्राःशतशोनिपेतुर्नभसोःचलाः॥इति क्रोधसमाध्या
 तमायतंतं महासुरं॥दृष्ट्वासाचण्डिकाकोपंतदुधायतदाकरोता॥साक्षि
 ॥१७॥प्रातस्यवैपाशंतंवंधमहासुरं॥तत्याजमाहिषंरूपं सोपिवद्वोमहाम् ॥१८
 धेः॥ततःसिंहोभवत्सद्योमावतस्यांविकाशिरः॥छिनत्तिनावत्पुरुषःषड्र
 पाणिरदृश्यतः॥ततएवाश्रुपुरुषंदेवीबिद्धेदशाचकैः॥तंरवड्मर्मणा
 स्पर्द्धततःसोभून्महागजः॥करेणवमहासिंहंतंवकर्षजगर्जच॥कर्षदस्तुक
 रंदेवीरवडेननिरकृत्ततः॥ततोमहासुरोभूयोमाहिषंवपुरास्थितः॥तथै
 वक्षोभयामासत्रैलोक्यंसचराचरं॥ततःकुड्मजगन्माताचण्डिकायानमुत्त

मं॥पयौपुनःपुनश्चैवजहासारणालोचना॥ननर्द्धचासुरःसोपिवलकीर्णमदो
 द्रुतः॥विषाणाभ्यांचविक्षेपचण्डिकांप्रतिभूधरान्॥साचतान्प्रहितांस्तै
 नचूर्णयन्तीसरोत्करैः॥उवाचतंमयोद्धृतंमुखरागाकुलाक्षरं॥श्रीदेव्युवा
 च॥गर्जगर्जक्षरांमूरुमधुयावन्तिवाम्यहं॥मयात्वयिरुतेत्रैवगर्जित्याश्रुदे
 वताः॥॥कृषिरुवाच॥एवमुक्त्वासमुत्पत्यसारुजातंमहासुरं॥पादे
 नाक्रम्यकरेणचभूलेनैनमताडयत्॥ततःसोपियदाक्रान्तस्तयानिजमुखात्त
 तः॥अर्द्धनिःक्रान्तरवातिदेवावीर्येणसंवृतः॥अर्द्धनिःक्रान्तरवासौयुधमा
 नोमहासुरः॥तयामहासिनांदेवाशिरश्छित्त्वानियातितः॥ततोहाहाकृतंस
 र्वंदैत्यसैन्यंननाशतत्॥प्रहर्षस्वपुंरंजमुःसुकलादेवतागराः॥तुष्टुतु

स्तां सुरादेवीं सहदिव्यैर्महर्षिभिः ॥ जगुर्गन्धर्वपतयो न न तु श्वायसुरो गणाः ॥
 ॥ १५ ॥ इति मार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवी महात्म्ये महिषासुरवधः ॥ ३ ॥
 मृषिरुवाच ॥ शक्रादयः सुरगणा निरुतेति वीर्य्यं ॥ तस्मिन् दुरात्मनि सुरारिव
 लेच देव्या ॥ तां तु द्रुवुः प्रणातिनमुरिरो धरां सा ॥ वाग्भिषु हर्षपुलकोऽम
 वारुदेहाः ॥ ॥ देवार्कचुं ॥ देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या निःशेषदेव
 गणा शक्तिसमूहमूर्त्या ॥ तामन्विका मखिलं दैमहर्षिपूज्यां भक्त्या नता
 स्मविदधातु शुभानि सानः ॥ यस्याः प्रभावमतुलं भगवानननो वत्सा
 हरश्च न हिवक्तुमलं वलं च ॥ सावर्णि काखिलजगत्य रिया लनाय
 नाशाय वा शुभं प्रयस्य मतिं करोतु ॥ या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवेनेष

लक्ष्मीपायात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ अद्वा सतां कुलजन
 प्रभवस्य लज्जा तां तां नतास्मपरिपालय देवि विश्वं ॥ किं वरा
 यामतवरूपमविन्त्यमेतत् किं वाति वीर्य्यं मसुरक्षयकारि
 मूरि ॥ किं आह वेषु वरितानि तवाति यानि सर्वेषु देव्यसुरदे
 वगणादि तेषु ॥ हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषैर्न ज्ञायसे
 हरिहरादिभिरप्यपारा ॥ सर्वा अयाखिलमिदं जगदंशभूतम
 व्याहता हि परमाप्रकृतित्वमाद्या ॥ यस्याः समस्तसुरतासु
 सुदीरणेन तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि ॥ स्वाहा सिधै

पितृगणस्य च तृप्तिहेतुर्द्वा र्थ्यसे त्वमतस्वजनैः स्वधाव ॥ या मुक्ति
 हेतुरविविच्य महावृताव अभ्यस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्त्वसारे ॥
 ॥१६॥ माक्षार्थिभिर्भुनिभिरस्त समस्तदोषैर्विद्यासिखा नगवती पर
 माहिदेवि ॥ शक्तिका सुविमलर्पजुषां निधानमुक्तीथ ॥१६॥
 रम्यपदपाठवतां वसामां ॥ देवीत्रयी नगवती भवभावनाय
 वार्ता च सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥ मेधासिदेवि विदिताखि
 लं शास्त्रसारा दुर्गासि दुर्गभवसागरनोरसंगा ॥ श्रीकैटभारि
 हृदये कुरुतां धिवासा गौरात्ममेव राशिभोलिकृतप्रतिष्ठा ॥

त्वर दूर कु ४
 ईषट् सहासममलं परिपूर्णं वन्दुविम्बानुकारिकनकोत्तमकान्तिकान्तं
 अभ्यस्यते प्रहृतमाप्नुयात् तथापि वक्त्रं विलोक्य सहासमहिषा सुरेणा ॥
 दृष्ट्वा तु देविकुपितं भुक्नुटी करालमुद्यच्छाङ्कु सदृशद्विषं न सद्यः
 प्राणं मुमुक्षु महिषस्तदतीव वित्रं कैर्जियते हि कुपितान्न कद र्शनेना ॥ देवि
 प्रसीद परमाभवती भवाय सद्यो विनाशयसि कोपवती कुलानि ॥ विज्ञातमे
 तद्धुनैव यदस्त्रमेतन्नीतं वलं सुविपुलं महि सुरस्य ॥ ते सम्मता ज
 नपदेषु धनानि तेष्वांतेष्वां सशांसिनवसीदति धर्मवर्गः ॥ ध
 न्यास्तस्वनिभृतात्मजभृत्यदारायेष्वां सदाभ्युदयदाभवति पु
 न्ना ॥ धर्म्मार्तिदेवित्यकलानि सदैव कर्मा रणत्यादतः प्रतिदिनं

सुकृतीकरोति॥ स्वर्गं प्रयाति च ततो भवती प्रसादा लोकात्रयेऽपि फलदानं ननु
 ॥१७॥ देवितेन॥ दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजनाः स्वस्थैः स्मृता मतिमता
 वभुजा ददासि॥ दारिद्र्यं दुःखं भयं हरिणिका लब्ध्या सर्वोपकारकर
 रागय सदा हृदि त्वा॥ समिहं ते जगदुपैति सुखं तथैते कुर्वन्नुना मनरकाय॥१८॥
 विराययायं॥ संग्राममृत्युमधिगदिवं युयांतु मत्वेति नूनमहिता विनि
 हंसि देवि॥ दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति न स्मृत्वा सर्वसुरानरिषु यत्प्रहिणो
 षि शस्त्रं॥ लोकान्ययान्तरि पवोपि हि शस्त्रं कृता इत्थं मतिर्भवेति ते स्वहि
 तेषु साध्वी॥ खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथो ग्रैः शूलैः कात्तिनिव
 द्यैः
 अ४

हेनदृशो सुराणां॥ यन्नागता विलयमंभुमदिन्दुखराडं योग्याननत्रवविलोकयतां
 तदेतत्॥ दुर्वृत्तवृत्तशमनं न वदे विशीलं रूपं तथैतद्विविच्य मनुष्यमन्यैः
 वीर्यैश्च हन्तुं तदेव पराक्रमानां वैरिष्वपि युक्तं ते वदया त्वये त्थं॥ के
 नोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य रूपं च शत्रुभयकार्यं तिहारिकुत्र॥ चित्ते
 कृया समरनिष्ठं तावदृष्ट्वा त्वये वदे विवरं देभुवनत्रयेऽपि॥ त्रैलोक्ये मे
 तदखिलं रिपुनां शनेन ज्ञातं त्वया समरमूर्द्धनि ते पिरुत्वा नीता दिवं रि
 पुगणा भयमप्यपास्तमस्माकमुं मदसुरारि भवं नमस्ते॥ श्रुत्वेन या हि
 नो देवि पाहि देन चा म्बिके॥ घण्टां स्वनेन नः पाहि वापज्या निस्वनेन च॥
 पाशां रक्षयन्ती चां च वरिष्ठं केरदं दक्षिणे॥ भ्रामर्गे नात्मशूलस्य उत्तर

मां तथैश्वरि ॥ सोम्या निया निरूपानि त्रैलोक्य विचरंति ते ॥ यानि जातानि
 नाराणि ते रक्षास्मांस्तथा भुवं ॥ खड्ग भूलगदादीनि यानि वास्त्राणि ते
 म्बिके ॥ करपल्लवसंगीनि ते रस्मा नृक्षो सर्वतः ॥ ॥ मृषिरुवाच ॥
 ॥ १८ ॥ वंस्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ॥ अञ्जिता जगतां धात्री तथा गंधानुहेपनैः
 मत्स्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्द्वैश्वर्यपितामहा प्रसादसुमुखी समस्तान् पु
 रानान् सुरान् ॥ ॥ देव्युवाच ॥ व्रियतां त्रिदशं सर्वं यदस्मत्तोमिवाञ्छि
 तं ॥ ददाम्यहं मती प्रीत्यास्तवैरेभिः सुपूजिता ॥ ॥ देवा उचुः ॥ भगव
 त्या कृतं सर्वं न किञ्चिदवशिष्यते ॥ यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषा

ता १ ना १
 सुरः ॥ यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि ॥ संस्मृतं त्वन्नो हिंसेथाः पर
 मापरः ॥ यंश्च मर्त्यस्तवैरेभिस्तांस्तोष्यत्यमलानने ॥ तस्य वितर्द्धि विभवेर्द्धि
 नदारादि संपदा ॥ वृद्धयस्मत्पुं नात्वं भवेथाः सर्वदा म्बिके ॥ ॥ मृषिरुवा
 च ॥ इति प्रसादिता देवैर्जगतोर्थे तथात्मनः ॥ तथेत्युक्त्वा भद्रकाली वभूवा त
 र्हि तान् पु ॥ इत्येतत्कथितं भूय संभूता सा यथापुरा ॥ देवी देवशरीरेभ्यो ज
 यन्मयहि तैषिणी ॥ पुनश्च गौरी देहासा समुद्र ता यथा भवत् ॥ वधा यदुष्टदे
 त्या नां तथा शुम्भानि शुम्भयोः ॥ रक्षणा यच्च लोकानां देवानां सुयकारिणी
 तं ॥ ॥ इति मार्कण्डेयपु

राणे सावर्णि के मन्वन्तरे देवी महात्म्ये महिषासुरवधेशकादिस्तुतिं ॥
 १८॥ ॥ १ॐ स प्रशतिकोत्तरचरित्रस्य रुद्रमिविरनुष्टुप् पदः श्रीम
 हासरस्वतीदेवता श्रीमाशक्तिः श्रीमरीचीजं सूर्योत्तवक्त्रो शसमना ॥ १९॥
 धर्मभीष्टफलप्राप्तये जपे विनियोगः ॥ ॥ श्री विरुवाच ॥ पुराश्रु
 म्मानिश्रुममाभ्यामसुराभ्यां शवीयते ॥ त्रैलोक्यं यत्त भागाश्च ह्यतामद्व
 ज्ञाश्रयात् ॥ तावेव सूर्यातां तद्वदधिकारं तथैन्द्रवं ॥ को वै रमथ याम्यश्च
 तैश्च कां वैरुणस्य च ॥ तावेव यवनर्द्धिश्च वक्रतुर्वह्नि कर्म च ॥ ततो देवा विनि
 द्युताश्च पुराज्यां पराजिताः ॥ ह्यताधिकारस्त्रिदशोक्ताभ्यां सर्वे निराकृताः

स्था

ज्यो ५

महासुराभ्यां तां देवां संस्मरन्त्या पराजितां ॥ तया स्माकं वरोदतौ यथापुस्तु
 स्म ताखिलां ॥ भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्पुनरमापदः ॥ इति कृत्याम
 तिं देवा हि मेव तं न गे श्वरं ॥ जगमुस्तत्र ततो देवी विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ॥
 देवा उचुः ॥ नमो देवे महादेवे शिवायै सततं नमः ॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्र
 णताः स्मतां ॥ रोद्रायै नमो नित्यायै गोर्ध्नायै नमो नमः ॥ शैलान्नायै चन्द्ररूपि
 ण्यै सुखायै सततं नमः ॥ कल्याण्यै प्रणता वद्वी सिद्धो कूर्मो नमो नमः ॥ नैऋत्यै भू
 ऋता लक्ष्म्यै शर्वाण्यै नमो नमः ॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ॥ रव्यायै
 तथैव कृत्वा ये धूमायै सततं नमः ॥ अति सोम्याति रोद्रायै नमो नमः ॥

॥२१॥

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु धृतिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु दयारूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु युष्टिरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु मातरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्व भूतेषु भ्रातरूपेण संस्थिता ॥
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चार
खिलेषु या ॥ भूतेषु सततं तस्यै व्याघ्रो देव्यै नमो नमः ॥ चित्तिरूपेण या कृत्स्न

मेतत्तस्याप्यस्थिता जगत् ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः
स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टं संशयात् तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ॥ क
रोतु सानः भुभहेतुरीश्वरी भुभानि भद्राण्यभिहंतु वापदः ॥ या सांप्रतं
बोद्धुं तदेत्यतापितै रस्माभिरीशा वसुरैर्नमस्यते ॥ या वत्स तात
त्सरा मेव हतिनः सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ॥ अघिरु
वात्र ॥ एवं स्तवादि युक्तो देवानां तत्र याच्यते ॥ स्नातु मध्याय यौतो ये जा
ह्व्या नृप नन्दन ॥ साववीतान् सुरान् सुभुने वद्विः स्तूयन्ते त्रका ॥
शरीरकोशतश्चास्याः समुद्भूता व्रवीद्विवा ॥ स्तोत्रं ममेतत्क्रियते भुं
नां

भद्रेत्यनिराकृतेः॥देवैःसमस्तेस्समरेनिभुम्भेनपरानितैः॥शरी
 रकोशाद्यतस्याःपार्वत्यानिःसृताम्बिका॥कौशिकीतिसमस्तेषुत
 ॥२२॥ तौलोकेषुगीयते॥तस्यांविनिर्गतायानुक्कलाभ्रसापियार्वीती॥
 कालिकेतिसमारब्धाताहिमाचलकृताश्रया॥ततोन्धिकांयंरूपं
 विभ्राणासुमनोहरं॥ददर्शेचरणेमुखाश्चभ्रम्योभुम्भनिभु ॥२२॥
 भायोः॥ताभ्यांभुम्भायचारब्धाताअतीवसुमनोहरा॥काष्ठास्ते
 स्त्रीमहाराजभासयंतीहिमाचलं॥नैवतादृक्केचिद्व्यंष्ट्रंकेनचि
 दुत्तमं॥तायतांकाव्यसौदेवीगृह्यतांवासुरेश्वरैः॥स्त्रीरत्नमति
 चार्चङ्गीद्योतयंतीदिशस्त्रिधा॥सातुतिष्ठतिदैत्येन्दुतानुभवान्

ऽष्टुमर्हति॥यानिरत्नानिमनयोगजाश्चाद्यनिवेरभौ॥त्रैलोकेषुसमस्तानि
 सांप्रतंभान्नितेगृहे॥सैरावतंसमानीतो गजरत्नपुरंदरात्॥योरिजाततरु
 श्रापं तथैवोच्चैःश्रवाहयः॥विमानं हंससंयुक्तमेततिष्ठतितेङ्गणे॥रत्नभू
 तमिहानीतंयदासीद्विधसोद्भूतं॥निधिरैषमहापद्मःसमानीतोधनेश्वरा
 त्॥किञ्जलिनीन्दोचाधिर्मात्मानयङ्कजां॥ह्वयन्नेवारुणंगेहे
 काञ्चनश्रवितिष्ठति॥तथासंस्पन्दनवरोचःपुरासीत्युजायते॥मृत्योरुक्ता
 त्रिदानामशक्तिरीशत्वयादृता॥याशःसलिलराजस्यभ्रातुस्तवपरिग्रहे॥नि
 भुम्भस्याधिजाताश्चसमस्तारत्नजातयः॥वह्निरपिददौतुभ्यमग्निशौचेचवा

॥ २३ ॥ ससी ॥ रु वंदे ते न्यु रत्नानि स मस्तान्या दूतानि ते ॥ स्त्री रत्न मेधा कल्याणी त्वया
 स्मोकं न ग ह्यते ॥ ॥ ऋषि रुवाच ॥ निश च्येति वचः शुभ्रः सतदा च एड मु
 रूढयोः ॥ प्रेषण मास सुग्रीवं दूतं देव्या महासुरं ॥ इति चेति वक्तव्या साग
 त्वावचनान्मम ॥ यथा चात्येति संप्रीत्या तथा कार्यं त्वया लघु ॥ ॥ ऋषि रु ॥ २३ ॥
 वाच ॥ सतत्र गत्वा यत्रास्ते शैलो दे शेति शोभने ॥ तां वंदे वी ततः प्रा ह श्लक्ष्णं
 मधुरागिरा ॥ ॥ दूत उवाच ॥ देवि देत्ये श्वरः शुभ्रस्त्रै लोके पर मे श्वरः ॥ दूतो
 हं प्रेषितस्ते न त्वत्स का श मिहागतः ॥ अवा हता तः सर्वा सुयः सदा दे व यो नि षु ॥ नि
 र्जिता रि लो देव्यारिः स यदा ह भू रा षु तत् ॥ सम त्रै लो क्य मखिलं मम दे वा व

॥ २४ ॥ सातदा देवी गंभीरा त्रः स्मिता जंगो ॥ दुर्गा भगवती भद्राय ये दंधायै जगत् ॥ ॥
 श्री देव्युवाच ॥ सत्य मुक्ते त्वया नात्र मिथ्या किञ्चित् चोदितं ॥ त्रै लो क्य अधिपतिः
 शुभ्रो नि शुभ्रः अपि ता दृशः ॥ किं त्वत्र यत्प्रति जातं मिथ्या तत्क्रियते कथं
 श्रूयतामल्य बुद्धि त्वात्प्रति जाया कृ ता यु रा ॥ को मां जयति संग्रामे यो मे दर्प्यं
 व्ययो हति ॥ यो मे प्र ति व लो लो कैः समे भर्ता भविष्यति ॥ तदा गच्छतु शुभ्रो ॥ २४ ॥
 त्र नि शुभ्रो वा महा सुरः ॥ मां जि त्वा किञ्चि रेषा त्र या णिं गृ ह्णा त्व मे लघु ॥ ॥
 दू त उवाच ॥ अबलि प्राप्ति मे व त्वं दे वि त्रु हि म मा ग्रतः ॥ त्रै लो क्ये कः पु मां स्ति
 खे दये शुभ्र नि शुभ्र योः ॥ अन्येषा मापि दे वानां सर्व दे वा न वै यु धि ॥ ति षु

शानुगाः॥यज्ञभागनहं सर्वा तु यश्चाभिपद्यकृष्ण॥ त्रैलोक्ये वररत्नाभिं
 मम वशान्यशेषतः॥ तथैव गजरत्नानि हृत्वा देवेन्दुवाहनं॥ क्षीरोदम
 ॥ १ ॥ यन्नोद्भूतं मश्वरत्नं ममामरैः॥ उच्चैः श्रवससंजतं तत्पुण्यं त्वत्समर्पितं॥
 यानि वा न्यानि देवेषु गंधर्वेषु रक्षेणेषु च॥ रत्नभूतानि भूतानि तानि वश्येव शो
 भने॥ स्त्रीरत्नभूतां त्वां देविलोके मन्यामहे वयं॥ सा त्वमस्मानुयागद्वय
 तोरत्नभुजो वयं॥ माम्वा ममा तु जं वापि निभुम्भमुरुविक्रमं॥ भजत्वं च
 चलायाङ्गिरत्नभूतासि वैयतः॥ परमैश्वर्यमतुलं वाक्प्रसेमत्यरियहा
 र॥ एतदुद्धासमा लोच्य मत्यरियुहतां व्रज॥ ॥ ऋषिरुवाच॥ इत्युक्त्वा

तिसंमुखे देविकिं पुनः स्त्रीत्वमेकिका॥ इन्द्राणां सकला देवास्तथुर्ये वां न संयु
 जे॥ शुम्भादीनां कथं ते वां स्त्रीपुण्यास्यसि संमुखं॥ सा त्वंगद्वयैवोक्ता
 पार्श्वं शुम्भानि शुम्भयोः केशाकर्षणनिर्दुतगो र्वा मागमिष्यति॥ ॥
 श्रीदेव्युवाच॥ एवमेतद्वली शुम्भो नि शुम्भश्चातिवीर्यवान्॥ किं करोमि प्र
 निहामे यदनालोचितायुरा॥ स त्वंगद्वयैवोक्ते यदेतत्सर्वमादृतः॥ तदा
 दक्ष्वासुरेन्द्राय सच युक्तं करोतु यत्॥ ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सा
 वरिणिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये दूतवाक्यं॥ ५॥ ॥ ऋषिरुवाच॥ इत्याक

१२५ रूपेवोदेव्याःसदूतोमर्षपूरितः॥समाचष्टुसमागम्यदैराजायविस्तरात्॥त
 स्यदूतस्यतद्वाक्यमाकर्ण्यसुररादगतः॥सक्रोधय्याहदैत्यानामक्षिपंधूम
 लोचनं॥हेधूमलोचनाभुत्वस्वसेन्यपरिवारितः॥तावानयवलादृष्टां केशा
 कर्षणविह्वलां॥तत्परित्राणदःकश्चिद्यदिवोत्तिष्ठतेपरः॥सहंतव्योमरोवापि ॥२५॥
 यक्षोगंधर्वसववा॥ ॥अधिरूवाच॥तेनाज्ञप्रततःशीघ्रंसेदेत्योधूमलोच
 नः॥वृतःषष्ट्यासहस्राणामसुराणांदुतंययौ॥सदृष्ट्वातांततोदेवीनुहिनाचलसं
 स्थितां॥जगादोच्चैःप्रयाहीतिमूलंभुम्भनिभुम्भयोः॥नचेत्यीत्याश्रमवतीमद्र
 त्तीरमुपैष्यति॥ततोवलान्नयाम्येषकेशकर्षणविह्वलां॥ ॥श्रीदेव्युवाच॥

देत्येश्वरेणप्रहितोवलवान्वलसंवृतः॥वलान्नयसिमामेवंततःकिन्नेकरोम्यहं॥
 अधिरूवाच॥इत्युक्तःसाभ्यधावतीमसुरोधूमलोचनः॥कुंकारेनैवतंभस्मसा
 चकाराम्बिकाततः॥अथकुड्ममहासेन्यमसुराणांतथांम्बिका॥ववर्षशाय
 केस्तीक्ष्णैस्तथाशक्तिर्यश्चधैः॥ततोधुतशतःकोषात्कुत्वा नादंसुभैरवं॥य
 पातासुरसेनायांसिंहोदेव्याःस्ववाहनः॥कांश्चिन्करप्रहारेणदैत्यानास्येनवा
 परान्॥आक्रांत्यावाधरेणान्यानूजघानासुमहासुरान्॥केषांचित्पात
 यामासनरेवैःकोष्ठानिकेशरी॥तथातलप्रहारेणशिरांसिद्धतवानपृथक्॥वि
 छिन्नमिदुशिरसःकृतास्तेनतथापरैः॥ययौचरुधिरंकोष्ठादन्येषांधुतकेशरैः॥

॥ २६ ॥ क्षरोनतद्वलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना ॥ तेन के शरि ना देव्या वाहनै नाति कोपि ना ॥ शु
 त्वा तमसु रं देव्या निहतं धूम्रलोचनं ॥ वलं च क्षयितं कृत्स्नं देवी के शरिणा ततः ॥
 बुकोप देव्या धिपतिः भुम्भः प्रसुरि ता धरः ॥ आशाय यामा स च तौ चण्ड मुखे
 महासुरौ ॥ हे चण्ड हे मुण्ड वलै र्वकुलैः परि वारितौ ॥ तत्र गच्छतं गत्वा च सा स
 मानी यतां लघु ॥ के रोष्वा कृष्य व ध्वा वा पदिवः संशयो युधिः ॥ तदा रोषा ॥ २६ ॥
 युधिः सर्वै रसुरै र्वि निहन्यता ॥ तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहै र्विनिपातिते ॥
 शीघ्रमागम्यतां वध्या गृहीत्वा तामथा म्बिकां ॥ ॥ इति श्री मार्कण्डेय
 पुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवी महात्म्ये भुम्भनि भुम्भसे नानी धूम्रलोच

पा ६

नवधः ॥ ६ ॥ न विरुवा वा ॥ आज्ञाप्ता स्ते ततो देव्या चण्ड मुण्ड पुरोगमाः ॥ चतुर
 ऊं वलो पेता ययुरभ्युद्यता युधाः ॥ ८६ ॥ भुस्ते ततो देवी मीष द्वासां व्यवस्थितां ॥
 सिंहस्यो परिशैले रुष्टं क्रुमह तिकाञ्चने ॥ ते दृष्ट्वा तां समादातु मुद्यमं चक्रु र्य
 तः ॥ आकृष्ट वाया सिधरास्तथान्येतस्मि पगाः ॥ ततः कोपश्च कारोच्चै रम्बिका ता
 नरी नूयति ॥ कोपेन का स्या वदनं मसी वर्णं मभूत्तदा ॥ भुकुटी कुटिला तस्या ल
 लाट फल का द्रुतं ॥ काली कराल वदना विनिष्क्राता सिंशिनी ॥ विवित्र खट्वा ऊर्ध्वरान
 रमाला विभूषणा ॥ दीपि चर्म परीक्षाना शुष्क मांसाति भैरवा ॥ अति विर
 स्तार वदना जिह्वाल लन मीषणा ॥ निमग्नारक्त नयना नादा पूरित दिङ्मुखा ॥ सा
 वेगे नाभियतिता घातयती महासुरान् ॥ सैन्ये तत्र सुरारीणा मभक्षयते तद्वलं ॥
 यार्ह्मि ग्राहकुरा ग्राहिये ध्वरा समन्वितान् ॥ समादाये क हस्तेन मुखे विक्षेपवा

॥ २७ ॥ तथैव यो धंतुरगैरथं सारथिना सह ॥ निःक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्च घ्नयत्य
 तिमैरवं ॥ एकं जग्राह के रोषु ग्रीवायामथ वापरं ॥ पादेनाक्रम्य वैवा न्यमुर
 सा न्यमयोथ यत् ॥ तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि तथा सुरैः ॥ मुखे जग्राह
 रूपादशनैर्मथितान्यपि ॥ बलिनांतद्वलंसर्वमसुराणां महात्मनां ॥ ममदीन
 क्षयञ्चान्या न न्यांश्चाताडयत्तथा ॥ असिना निरुता केचित्केचित् वद्धाङ्गताडिताः ॥ ज
 ॥ २७ ॥ मुर्विनाशमसुरादन्ताग्राभिहतास्तथा ॥ क्षणेन तद्वलंसर्वमसुराणां निपातितं ॥ २७ ॥
 द्वावरेणोभिदुद्रावतां कालीमतिभीषणां ॥ शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीनाममहा
 सुरैः ॥ छादयामास चक्रे श्वमुराडक्षिपैः सहस्रशः ॥ तानि वक्राण्यनेकानि विशमा
 मानितमुखं ॥ वसुर्योथार्कविम्बानि सुवद्भुनिघ्नोदरं ॥ ततो जहासातिरूपा

६६

मे ६

नामं जैरवनादिना ॥ कालीकरालवक्त्रा तदुर्दृशं दशनोज्ज्वला ॥ उत्थाय च
 महासिंहं देवीव रणमधावत् ॥ गृहीत्वा वास्य के रोषु शिरस्तेनासि
 नाद्धिनत् ॥ अथ मुरगेऽप्यधावत्तां दद्वाव रणं निपातितं ॥ तमप्यपातय
 दूमीसाखञ्जामिहतं रूपा ॥ हतशेषंततः सैन्यदृष्ट्वा चरणं निपातितं ॥ मुराडं
 वसुमहावीर्यदिशो जेजेन यातुरं ॥ शिरश्च रणस्य कालीव गृहीत्वा मुराडं
 मेव च ॥ ग्राह्यप्रचण्डाद्गृह्णामि श्रमभ्येत्य चरिडका ॥ मया तवात्रोपद्रुतो वरुण
 मुरेडो महायभू ॥ युद्धयतीस्वयं शुम्भनिशुम्भश्च हनिष्यसि ॥ ॥ मधिरवाव ॥
 नावानीतो ततो दृष्ट्वा चरणं मुरेडो महासुरौ ॥ उवाच काली कल्याणी ललितं चरिड

कावच॥ यस्माच्चण्डश्चमुरण्डश्चगृहीत्वा त्वमुपागता॥ चामुरेति ततो लोके ख्याता दे
 विभविष्यसि॥ ॥ इति श्री मार्कण्डेय पुराणे सावर्णिके मन्त्रंतरे देवी महात्म्ये च
 ण्डमुरण्डवधः॥ ८ ॥ ऋषिरुवाच॥ चण्डे च निहते देत्ये मुरे च विनियति तो॥ व
 ॥ २८ ॥ वज्रलेखुर्वसे न्येषु क्षयितेषु सुरे श्वरः॥ ततः कोपय राधीनवेताः शुभः प्रताप
 वान्॥ उद्योगं सर्वसैन्यानां देत्यानामादिदेश ह॥ अथ सर्ववलेर्देत्याः षड् इति
 रुदायुधाः॥ कन्धूनां चतुरशीतिः निर्यातुस्ववलेर्दृताः॥ कोटिवीर्याणि यच्चाशद
 सुराणां कुलानि वै॥ शतं कुलानि धौम्राणां निर्गच्छन्तु ममाज्ञया॥ कालिका दौह
 दामेभ्यः कालकेयास्तथा सुराः॥ मुद्गायमज्ञानिर्यातु आजयात्वरिताम

स
 म॥ इत्याज्ञाया सुरपतिः शुभो मे रवणासनः॥ निर्जेगाममहासैन्य
 सहस्रैर्वज्रमिहैतः॥ आयातं चण्डिका दृष्ट्वा तत्सैन्यमतिभीषणं
 ज्यास्व मे दूरं कामासधरणी गगनान्तरं॥ ततः सिंहो महानादमता
 वकृतवान् नृपः॥ घण्टास्वनेन तं नादनम्विकाशो यववृक्षयत्॥ धनु
 र्यासिं ह घण्टा नां नादायूरितदिभ्रुवा॥ निर्मादेभीषणैः काली जि
 ग्येविस्तारितानना॥ तं निनादमुपश्रुत्य देत्यसैन्यश्चतुर्दिशं॥ देवीसिं
 हस्तथा काली सरोषेयदिवारितः॥ रुतस्मिन्तरे मूषे विनाशाय स्त
 रद्विषां॥ भवायामरसिंहा नामति वीर्या वृत्तान्वितः॥ वृत्ते शरु

हविस्तूनांतथै नृस्य वशक्तयः॥ शरीरेभ्यो विनिष्क्रम्य तद्रूपे श्रृणु कां ययुः॥
 यस्यैव स्य यद्रूपं यथा भूषणं वाहनं॥ तद्देवहितं च कृत्स्नं सुरा
 ॥२८॥ नृयोद्धुमाययौ॥ हंसयुक्तविमानाग्रे साक्षात्सूत्रकमण्डलुः॥ आयाता
 वल्लभाः शक्तिर्वृत्तांगी साविधीयते॥ माहेश्वरी वषाहूता विश्रूल
 वरधारिणी॥ महाहिवलयाया प्राचन्द्रेखाविभूषणा॥ कोमारी ॥२९॥
 शक्तिहस्ता च मयूरवरवाहना॥ योद्धुमभ्याययौ दैत्यान्त्रस्तिकागुरु
 रूपिणी॥ तथैव वैद्यवी शक्तिर्गुरुडोपरि संस्थिता॥ शंखचक्र

ठा ३

गदशास्त्रं खड्गहस्ताभ्यामययौ॥ यत्तवाराहमतुलं रूपं याविभ्रतो हरेः॥ शक्तिः
 सायाययौ तत्र वाराही विभ्रती तनुं॥ नारसिंही नृसिंहस्य विभ्रती सदृशं वयुः॥
 प्राप्ता तत्र शक्तौ क्षेपक्षिप्रनक्षत्रसंहतिं॥ वज्रहस्ता तथैवेन्द्रागजराजोपरि स्थिता॥
 प्राप्ता सहस्रनयना यथा शक्रस्तथैव सा॥ ततः परितस्तन्नाभिरीशानो देवशक्तिभिः
 हन्यन्तामसुराः शीघ्रं समप्रीत्या रुचरिडकां॥ ततो देवी शरीरात्तु विनिष्क्रान्ता ति
 लोषणा॥ चरिडका शक्तिरत्युग्रा शिवा रातनिनादिनी॥ सा बाहू मृजटिल
 मीशानमपराजितः॥ दूतत्वं गच्छन् गवन्तूपाश्वं शुभ्रानि शुभ्रयोः॥ ब्रूहि शुं
 भनि शुभ्रं च दानं वा वति गर्वितौ॥ ये वा न्ये दानं वास्तत्र युद्धाय समुपस्थि

तां॥ त्रैलोक्यमिन्दुलभतां देवाः सन्तु हविर्भुजः॥ यूयं प्रयातयातालं यदि जीवितु
 मिच्छथ॥ वलावलेपादध्वजेषु वंते युद्धकाक्षिणः॥ तदा गच्छत त्वय्यनुमद्विवाः
 पिशितेनवः॥ यतो नित्युक्तो दौत्येन तया देवाः शिवः स्वयं॥ शिवदूती तिलोके स्मिन्
 ॥३०॥ ततः सारखातिमा गता॥ तेषु श्रुत्वा वचो देवाः सर्वाख्यातं महासुराः॥ अमर्षा वि
 रिता जग्मुर्गुणकात्यायनी स्थिता॥ ततः प्रथममेवागेशरशक्रवृष्टिभिः॥ व
 वरुण रुद्रतामर्षास्तां देवीममरारयः॥ सा च तान् प्रहितान् वाशान् शूलचक्रय
 श्वधान्॥ विद्धे दलीलया ध्यात धनुर्मुक्तैर्महेषुभिः॥ तस्यां ग्रतस्तथा काली शू
 लयात विदारितान्॥ खट्वाङ्गयोयितां श्वरीन् कुर्वन्ती व्यचरत्तदा॥ कमण्डलुज
 लाक्षेय हतवीर्यान् हतौजसः॥ ब्रह्मराणी वाकरोद्धून् नयेन येनास्मधावति

माहे श्वरी त्रिशूलेन तथा चक्रेण वै स्तवी॥ दैन्यान् जघान कीमारी तथा शक्राति
 कोयना॥ सेन्दी कुलिशया तेन शतशो दैन्यदानवः॥ ये तु विदारिताः पृथ्वां रुधि
 रीय प्रवर्षिणः॥ तुरगुप्रहारविधस्तादं द्रुगृक्षतवक्षसः॥ ववाह मृत्युन्यप
 तं श्वक्रेण च विदारिताः॥ न रेवे विदारितां श्वान् भक्षयन्ती महासुरान्॥ नारसिं
 ही च चाराजो नादायूरितदिद्गुरवा॥ चरणादुहासैरसुराः शिवदूत्य निदूषिताः॥ ये
 तुः पृथिव्यां पतितास्तान् श्वरवादाथ सातदा॥ इति मातृ गणां कुटुम्बमर्दयन्तं महासु
 रान्॥ दृष्ट्वाभ्युपाये विविधैर्नेभुर्देवारिसेनिकाः॥ पलायनय रान् दृष्ट्वा दैन्या
 न् मातृ गणार्दितान्॥ योऽसु मभ्याय योऽसु रक्तवीजो महासुरः॥ रक्तविन्दु

र्थदाभूमौ पतत्यस्य शरीरतः समुत्पत्तिमेदिन्यात्तत्प्रमाणस्तदासुरः॥ यु
 युधेसगदापाणि रिरु राक्ता महासुरः॥ ततश्चैन्द्रीस्ववर्जगारक्ते वीजमताडु
 यत्॥ कुलिशेनाहतस्याश्रुवकुश्रुश्रावशो रितं॥ समुत्तस्थस्ततो योधास्तद्रू
 ॥३१॥ यास्तत्पराक्रमाः॥ यावत्तः पतितास्तस्य शरीराप्रक्ते विन्दुवः॥ तावत्तं यु ॥३१॥
 रुषा जातास्तदीर्घवलविक्रमाः॥ ते चापियुयुधुस्तत्र पुरुषारक्तसंभवाः
 सममातृभिरत्युग्रं शस्त्रयातातिभीषणं॥ युनश्च वज्रपातेन क्षतमस्य
 शिरो यदा॥ ववाहरत्तं पुरुषास्ततो जाताः सहस्रशः॥ वैष्णवीसमुरैश्चै न
 चक्रेणाभिजघान ह॥ गदया ताडयामास रेन्द्री तमसुरैश्चरैर्वैष्णवी

तर्ह

चक्रभिन्नस्य रुधिरस्त्रावसंभवेः॥ सहस्रशो जगद्वाप्यंतत्प्रमाणेर्महासुरैः
 राक्ता जघान कौमारी वाराही च तथा सिना॥ माहे श्वरी विभूलेन रक्त
 वीजं महासुरं॥ स चापि गदया दैत्यः सर्वं रुवानहं पृथक्॥ मातृको
 यस्य माविष्टो रक्तवीजो महासुरः॥ तस्याहतस्य वकुधा शक्तिश्रूलादि
 निर्भुविः॥ यथा तयो वैरकौघस्तन्नासन्नरा तशो सुराः॥ तैश्चासुरासृक् सं
 भूतैरसुरैः सकलं जगत्॥ व्यापृमासीत्ततो देवी भयमाजग्म रुतेमं॥
 तां विषणान् सुरान् दृष्ट्वा चरिडुकाया हसत्परां॥ उवाच कांली चासुराड

विस्तरं वदनं कुरु ॥ मय्यस्त्रपातसंभूता त्रक्तविन्दुमहासुरान् ॥ रक्तविन्दोः प्र
 तीष्ठन्ववक्त्रे नानेन वेगिता ॥ भक्षयन्ती चररणे तदुत्पन्ना महासुरान् ॥ स
 वमेषक्षयं देत्यः क्षीणरक्तो गमिष्यति ॥ भक्षमानास्त्वया वो ग्रान यो त्य शं
 ॥ ३२ ॥ तिचापरे ॥ इत्युक्त्वा तां ततो देवी भूलेनाभिजघान तं ॥ मुखेन काली जगत् ॥ ३२ ॥
 हे रक्तवीजस्य शोणितं ॥ ततो सा वा जघानाथ गदया तत्र चरिषुकां ॥ न वा
 स्यावेदनां चक्रे गदाया तोल्य कामपि ॥ तस्या हतस्य देहानुवङ्गशुश्रावशो
 णितं ॥ यतस्ततस्तद्वक्त्रेण चासुरा संयुती दूति ॥ मुखे समुद्रा यस्या रक्त
 पातान् महासुराः ॥ तां श्रवादाथ चासुरा ययौ तस्य च शोणितं ॥ देवी भूलेन

वक्त्रेण वाणै रसिभिर्ऋषिभिः ॥ जघान रक्तवीजं तं चासुरा यीत शोणितं ॥ स य
 पातुमहीयष्टे वास्वसंघसमाहतः ॥ नीरक्तश्चमहीयात् रक्तवीजो महासुरः
 ततस्ते हर्षमनुलंभवायुस्त्रिदशानृपः ॥ तेषां मातृगणो जातो न नन्त्री स इ
 दोद्धतः ॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वे त्तरे देवी महात्म्ये रक्त
 बीजवधः ॥ ८ ॥ राजोवाच ॥ विचित्रमिदमाख्या तं भगवन् न वतामम ॥ देव्याश्चरि
 तमहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रितं ॥ श्रुय श्रेष्ठं मम हं श्रोतुं रक्तबीजेनियानिते ॥ यका
 रशुभो यत्कर्म निशुम्भश्चातिकोपनः ॥ ॥ ऋषिरुवाच ॥ चकार कोपम
 उलं रक्तबीजेनियानिते ॥ शुम्भासुरो निशुम्भश्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥ हन्यमा

नं महासैन्यं विलोक्य सर्वमुद्वहं ॥ अभ्यधावं निशुम्भो विमुखया सुरसेनया ॥
 तस्याग्रतस्तथा यद्वेषा श्वयोश्च महासुराः ॥ सन्धेयुः सुयुताः कुङ्कुमहन्तुं देवी
 मुपाययुः ॥ आजगाम महावीर्यः शुम्भोऽपि स्ववैलेष्टतः ॥ निरुत्तुं चरिउकाको
 यात्कृत्वा युद्धं तु मातृभिः ॥ ततो युद्धमतीवासी देव्या शुम्भनिशुम्भयोः ॥ शरव
 ॥ ३३ ॥ र्षमतीवोग्रं मेघयोरिव वर्षयोः ॥ विहेदास्तां चरिउकास्वयं ॥ ३३ ॥
 रौत्करैः ॥ तादृशमास चाङ्गैः सुशस्त्रैश्चैरसुरैश्चरैः ॥ निशुम्भो निशितं स्व
 ङ्गं चर्मचादाय सुप्रभं ॥ अन्तादुयं मूर्द्धि सिंहं देवावाहनमुत्तमं ॥ ताडिते
 बाहने देवीक्षुरप्रेणासिमुत्तमं ॥ निशुम्भस्याशुविहेदवर्मचाप्यष्टच

प-
 न्द्रकं ॥ छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिं विहेत्सोऽसुरः ॥ तामय्यस्य द्विधा चक्रे चक्रे
 राणि मुखगतां ॥ कोपाध्मातो निशुम्भोऽथ शूलं जग्राह दानवः ॥ आयातं मु
 छिप्यते न देवी तच्चाप्यचूर्णयत् ॥ आविध्याथ गदां सोऽपि विहेत्पचरिउकां प्रति
 सा विदेवास्त्रिशूलेन भिन्ना भस्मत्वमागता ॥ ततः परशुहस्तं तमायां तं दैत्यं पु
 गवं ॥ आहत्य देवी वारिण्यैरपातयत् भूतले ॥ तस्मिन्नियतिते भूमौ निशुम्भो भी
 मविक्रमे ॥ प्राप्य तीव्रं कुक्षुः प्रपयो हन्तुं मम्बिकां ॥ सरथाथस्तथा त्युच्चैर्गृहीत
 परमायुधैः ॥ भुजैरक्षभिरतुलैर्वाप्याशेषं वभौ नमः ॥ तमायां तं समालोक्य
 देवी शंखमुवाच यत् ॥ ज्याशब्दं चापि धनुषश्च कारातीव दुःसहं ॥ पूरयामास

ककुभोनिजघराटास्वनेनच॥समस्तदैत्यसैन्यानांतेजोवधविधायिनाः॥ततः
 सिंहोमहानोदैस्त्याजितेभममहामदैः॥यूरयामासगगगांतांतथोयदि
 ॥३४॥शोदशः॥ततःकालीसमुत्पत्यगगगांक्षमामताडयत्॥कराभ्यांतंनिनादेनपाक
 स्वमस्तेतिरोहिताः॥अदृष्टहासमशिवंशिवदूतीचकारह॥तैःशर्वैरसुरास्त्रैः
 भुम्भःकोयंयरंययौ॥दुरात्मस्तिष्ठतिष्ठेतिव्याजहाराम्बिकायदा॥तदाजयेत्यभिहितं॥३४॥
 देवैराकाशसंस्थितैः॥भुम्भेनाहृत्यपाराक्तिर्मुक्ताज्वालातिभीषणा॥आयात्रीव
 ह्निकूटाभासानिरस्तामहोल्लया॥सिंहनादेनभुम्भस्यवाप्लोकत्रयात्तरं॥नि
 र्यातिनिःस्वनोद्योरोजितवानवनीयते॥भुम्भमुक्तान्गरान्देवीभुम्भस्तत्प्रहि

तान्गरान्॥विद्धेदस्वशरैरुर्यैःशतशोथसहस्रशः॥ततःसावण्डिकाकु
 स्त्राश्रूलेनाभिजघानतं॥सतदभिहतोभूमौमूर्ध्नि तोनिपपातह॥ततोनि
 भुम्भंसंप्राप्यवेतनामात्रकाम्बुकः॥आजघानशरैर्देवीकालीकेशरिणां
 तथा॥पुनश्चकृत्वावाहूनामयुतंदनुजेश्वरः॥चक्रायुतेनदितिजश्चाद
 यामासवण्डिकांततोभगवतीकुद्धादुर्गादुर्गात्रिंशतिनाशिनी॥विद्धेदतानिव
 काशिस्वशरैःशायकांश्चतान्॥ततोनिभुम्भोवेगेनगदामादायवण्डि
 का॥अभ्यधावतवैहनुंदैत्यसेनासमावृतः॥तस्यापततरुवाभुगदांवि
 ष्ठेदवण्डिका॥खड्गेनशितधारेणासचभूलंसमाददे॥शूलहस्तंसमा

यांतं निशुम्भममराद्धनं ॥ इदिविषाधश्रूलेन वेगाविद्धेन चरिष्ये ॥ निनस्य
 ॥३५॥ तस्य श्रूलेन हृदयानिःसृजोपरः ॥ महाबलो महावीर्यस्तिष्ठेति युरुषो वदन्
 तस्य निश्रामतो देवी प्रहस्य स्व नवततः ॥ शिरश्चिच्छेदस्वर्गे न ततो सा वयतः
 वि ॥ ततः सिंहश्च खादो ग्रंथं दृष्ट्वा क्षुरा शिरो धरान् ॥ असुरांस्तान् तथा काली सि ॥३५॥
 वदती तथा परान् ॥ कौमारी शक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्ने शुर्महासुराः ॥ ब्रह्मराणी मत्र
 पूतेन तोयेनान्ये निराकृताः ॥ माहे श्वरी त्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्तथा परे ॥ वाराही
 तुरण्डघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ खण्डखण्डश्च वक्रैरावैल्लव्यादानवाः कृताः
 वज्रेण वैन्द्री हस्ताग्रे विमुक्तेन तथा परे ॥ केचिद्विनेसुरसुराः केचिन्ने महाह

३५

वात्स ॥ भक्षिताश्चापरे काली शिवदूती मृगाधिपैः ॥ ३॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुरा
 णे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमत्स्यनिशुम्भवधः ॥ ६ ॥ ॥ अथिरुवाच ॥ निशुम्भं
 निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसमिपतं ॥ हन्यमानं वलं वैवशुम्भः कुहो ब्रवीद्वचः ॥
 वलावले पादुके त्वं मागे गच्छ मावह ॥ अन्यासावलमाश्रित्य युष्मासेयातिमाननी
 देवुवाच ॥ एकैवाहं जगत्पद्मितीया काममायरा ॥ पश्यैतादुष्टमश्रेयविशन्त्रो
 मद्भिभूतयः ॥ ॥ अथिरुवाच ॥ ततः समस्तास्ता देवो ब्रह्मराणी प्रमुखा लयं ॥ तस्या
 देव्यास्तनो जग्मुरेकैवासीत्तदाम्बिकाः ॥ ॥ देवुवाच ॥ अहं विभूत्या वदुमिरिह
 रूपैर्ष्यादास्थिता ॥ तत्संदृतं मयैकैव तिष्ठाम्याजौ स्थिरो भव ॥ ॥ अथिरुवाच
 ततः प्रववृते युद्धे देवाशुम्भस्य बोधयोः ॥ पश्यतां सर्वदेवानां मसुराणाञ्च दारुणां ॥

शरवर्षैः शितैः शखैस्तथा खैश्चैव दारुणैः ॥ तपोऽर्पुद्धमभूद्रयः सर्वलोकभयंकरं ॥
 दिवान्यस्त्राणि शतशो मुमुक्षुषां न्यथाम्बिका ॥ वभंजतानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रती-
 ॥३६॥ लयैर्वीर्यं कुंकारोच्चारणादिभिः ॥ ततः शरशरैर्देवीमाह्लादयत्तसोऽसुरः ॥
 सापितकुपिता देवी धनुश्चिह्नं दृशयकैः ॥ चिह्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा ॥३६॥
 शक्तिमथाददे ॥ चिह्नं ददेवी चक्रेण तामप्यस्य करस्थितां ॥ ततः खड्गमुपा-
 दा यशतश्चन्द्रं च भानुमतः ॥ अभ्यधावत्तदा देवी दैत्यानामधिपेश्वरः ॥ त-
 स्यापततस्त्वाश्रुखड्गं चिह्नं च रिडकां ॥ धनुर्मूकैः शितवीर्यैश्च मर्म-

ते ६

शार्ङ्गकरामलं ॥ रुताश्वः सतदा दैत्यैश्चिह्नं नन्वावित्सारथिः ॥ जग्राह मुद्गरं यो-
 रमम्बिकानि धनोद्यतः ॥ चिह्ने दापततस्तस्य मुद्गरं निशितैः शरैः ॥ तथा
 पिसोऽप्यधावतां मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ समुष्टिं यातया मास हृदये दै-
 त्यपुंगवः ॥ दिवा स्त्रांश्चापिसा देवीतलेनोरस्य ताडयत् ॥ तलप्रहारमिह
 तो निवपातमहीतले ॥ सदैत्यराजं सहसा पुनरेव तथोत्थितः ॥ उत्थत्य च
 प्रगृह्णाच्चैर्देवीं गगणमास्थितः ॥ तत्रापि सानिराधारा युयुधेन च रिड-
 का ॥ नियुद्धं खेतदा दैत्यश्च रिडका च परस्परं ॥ चक्रं तु यथं मयुद्धं मुनि

विस्मयकारकं॥ततोनिष्ठं सुचिरं कृत्वा तेनाम्बिका सह॥उत्पात्य भ्रामयामा
 सच्चिदेयधरणीतले॥सक्षिप्तो धरणीं प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेजितः॥
 ॥३०॥ अभ्यधावतपुष्पात्मा चण्डिका निधने दद्यात्॥तमायां तंततो देवी सर्वदेत्य
 जनेश्वरं॥जगत्यां यातया मासमित्वा श्रूलेन वक्षसि॥सगता सुःपयातो॥३१॥
 र्यो देवी श्रूलाग्रविक्षतः॥चालयन् सकलान् दृष्ट्वा सावित्री दीपां स पर्वतान्
 ततः प्रसन्नमखिलं हते तस्मिन् दुरात्मनि॥जगत्स्वास्थ्यमती वापनिर्मलं
 वाचवन्नभः॥उत्पातमेघाः सोल्काये प्रागा संस्तेशमं ययुः॥सरितो मार्गी वा
 हिन्यस्तथा संस्तत्र याति ते॥ततो देवगणाः सर्वे हर्षनिर्भरमानसाः॥व

द्वि२

भूवुर्निहते तस्मिन् गंधर्वीललितं जगुः॥अवा दयं स्तथैकान्येन नृशुक्लरो
 रणः॥ववुः पुण्यास्तथा वाताः सुप्रभो भूद्विवाकरः॥जज्वलुश्चाग्नयः शांताः शांत
 दिग्जनितस्वनाः॥॥इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे साठल्लिके मन्त्रतरे देवी
 महात्म्ये श्रुमभवधः॥९०॥अथिरुवाच॥देव्या हते तत्र महासुरेन्द्रे सेनाः सु
 रावह्निपुरोगमास्तां॥कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टुलाभाधि काशिवक्त्रावुविकाशि
 ताशाः॥॥देवा दुःसुः॥देवि प्रयत्नात्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतोरिविलस्य॥
 प्रसीद विश्वेश्वरिणा हि विश्वं त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य॥आधारभूता जगतस्त्वमे
 कामही स्वरूपे रायत स्थितासि॥अयां स्वरूपस्थिता तया त्वयैतदा प्यायते कृत्स्न

मलं व्यावीर्यं ॥ त्वं वै ह्यवी शक्तिरनन्तवीर्या विश्वस्य वीजं परमासिमाया ॥ संमो
 हितं देविसमस्तमेतत् त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥ विद्यास्तमस्तास्तव देवि मे
 ३८ ॥ दाः स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्सु ॥ त्वयै कया पूरितमन्त्रये नरकाते स्तुतिः स्तव्य
 परायरोक्तिः ॥ सर्वभूता यदा देवि स्वर्गमुक्तिप्रदायनी ॥ त्वं स्तुता स्तुतये कावा भवन्तु
 परमोक्तयः ॥ सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य दुःखसंस्थिते स्वर्गाय वर्गदे देवि नारा ॥ ३८ ॥
 यणि नमो स्तुते ॥ कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायनि विश्वस्योपरतौ शक्तेना
 रायणि नमो स्तुते ॥ सर्वमङ्गलमांगल्येशिवे सर्वार्थसाधिके शरण्ये शम्भवे गौरिना
 रायणि नमो स्तुते ॥ सुखस्थिति विनाशानां शक्तिभूते सनातनि गुरा श्रये गुरा मये
 नारायणि नमो स्तुते ॥ शरण्यगत दीनार्तपरित्राणाय रायणे ॥ सर्वस्यार्तिहरे देवि

नारायणि नमो स्तुते ॥ हं सक्तं विमानस्थे ब्रह्मणी रूपधारिणि ॥ कीशाम्भः क्ष
 रिके देवि नारायणि नमो स्तुते ॥ विश्रुल्लवन्द्या हि धरे महावृषभवाहिनि ॥
 माहेश्वरी स्वरूपेण नारायणि नमो स्तुते ॥ मयूरकुक्कुटवत्ते महाशक्ति
 धरे नमो ॥ कोमारी रूपसंस्थाने नारायणि नमो स्तुते ॥ सांख्यचक्रग
 दाशार्ङ्गगतीतविविधायुधे ॥ प्रसीद वै ह्यवीर्यं ये नारायणि नमो
 स्तुते ॥ गृहीतो ग्रमहाचक्रे दंष्ट्रो द्रुतवसुन्धरे ॥ वराहरूपिणि शिवेना
 रायणि नमो स्तुते ॥ नृसिंहरूपेणो ग्रेण हंतुं दैन्यान्कृताद्यमे ॥ त्रैलो
 क्यत्राणस्पतिं नारायणि नमो स्तुते ॥ किरीटिनि महावज्रे सहस्रनय

नो ज्वले ॥ वृत्रघ्ना हरे वैन्द्रि नारायणि नमोस्तुते ॥ शिवदूती स्वरूपेण हतं दै
 त्यमहावले ॥ घोररूपे महारावे नारायणि नमोस्तुते ॥ दंष्ट्राकरालवदने
 शिरोमाला विभूषणे ॥ वामुरेडुमुराडु मथने नारायणि नमोस्तुते ॥ ल
 क्ष्मिलज्जे महाविद्येश्चन्द्रे युधि स्वधे ध्रुवे ॥ महारात्रि महाविद्ये नारा ॥ ३२ ॥
 यणि नमोस्तुते ॥ मेघे सरस्वतिवरे भूतिवाञ्छवितामसि ॥ निपते त्वं प्र
 सीदेशे नारायणि नमोस्तुते ॥ सर्वतः पाणिपादात्ते सर्वतोक्षिगिरो मु
 खि ॥ सर्वतः श्रवणध्याने नारायणि नमोस्तुते ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे

सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भये भयस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥ एतत्ते वदनं
 सौम्यं लोचनत्रयभूषिते ॥ पातुनः सर्वभीतेभ्यः कात्यायणि नमोस्तुते ॥ ज्वा
 लाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनं ॥ त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालिनमो
 स्तुते ॥ हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य्यया जगत् ॥ साघराद्या पातु नो देवि
 पापेभ्यो नः सुतानिव ॥ असुरासृग्वसायङ्कचर्चितस्ते करो ज्वलः ॥ शुभाय ख
 औ भवतु चण्डिके त्वां न तावयं ॥ रोगानशेषानय हंसितुष्टारुष्टा तु कामाक्ष्य
 केलानभीक्ष्णन् ॥ त्वामाश्रितानां न वियं न रागां त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयां
 ति ॥ एतत्कृतं यत्कदनं त्वया द्यधर्मद्विषां देवि महासुराणां ॥ रूपैरनेकैर्ब

॥४०॥ ऊर्ध्वामूर्तिं कृत्वा चिकेतत्प्रकरोति कान्या ॥ विद्या सुशास्त्रेषु विवेकदी
 पेक्षा येषु वाक्येषु च काव्यं दन्या ॥ मम त्वगर्जेति महो धकारे विभ्रामय
 त्तेतदतीव विश्वं ॥ रक्षांसि यत्रो ग्रविषाश्च नागा यत्रारयो दस्यु वलानिय
 त्र ॥ दावानलो यत्र तथा विमध्यो तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वं ॥ विश्वेश्वर ॥४०॥
 रित्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिका धारयसीति विश्वं ॥ विश्वेशवं द्या भव
 ती भवति विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ॥ दिवी प्रसीद परिपालय नोरिभीते
 नित्यं यथा सुरवधा दधुनैव सद्यः ॥ पापानि सर्वजगतां प्रशमनया भुज्ज्या
 तपा कजनितांश्च महोयसर्गान् ॥ पुण्यतानां प्रसीद त्वं देवि विश्वार्तिहारिणि ॥

त्रैलोक्यवासिनी मीष्टे लोकानां वरदा भव ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ वरदा हं सुरग
 णा वरं यन्मनसे ह्यथ ॥ तं वृणु ध्वं प्रयच्छामि जगदमुकारकं ॥ ॥ देवा उ
 चुः ॥ सर्ववाधा प्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ॥ एवमेव त्वया कार्यं मूष्म
 दैरिविनाशनं ॥ ॥ देव्युवाच ॥ वैवस्वते तत्र रे पापे अष्टाविंशति मे युगे ॥
 भुम्भो निभुम्भश्चैवान्या बुद्धस्येते महासुरौ ॥ नन्द गोपगृहे जाता यशोदा
 गर्भे सम्भवा ॥ ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचलनिवासिनी ॥ पुनरप्यति
 रौद्रेण रूयेण युधिवीतले ॥ अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रवितांस्तु दानवान् ॥
 भक्षयन्त्याश्च तानुग्रान् वैप्रवितांस्तु महासुरान् ॥ रक्तादन्ताभविष्यन्ति दा

डिमीकुसुमोपमाः॥ततोमां देवताः स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः॥स्तुवन्नेव्यारु
 ष्यन्ति सततं रक्तदंतिकां॥भूयश्च शतवार्षिक्यामना वष्ट्या मनमभसि॥मु
 ॥४१॥ निमिः संस्तुता भूमा संभविष्याम्येको निजा॥ततः शतेन नेत्राणां निरीक्षि ॥४१
 ष्यामि यन्मुनीनां कीर्तयिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां ततः॥ततो ह मखि
 लं लोकमात्मदेहसमुद्भवैः॥भरिष्यामि सुराः शकैरावष्टैः प्राणधारकैः
 शाकम्भरीति विख्यातं तदा यास्याम्यहं भुवि॥तत्रैव च वधिष्यामि दुर्ग
 माख्यं महासुरं॥दुर्गा देवीति विख्यातं तन्मे नाम संभविष्यति॥पुनश्चा
 हं यदा भीमं रूपं कृत्वा हि माचले॥रक्षांसि भक्षयिष्यामि मुनीनां च प्राण

कारणात्॥तदामां मुनयः सर्वे स्तोष्यन्त्या नम्रमूर्तेयः॥भीमा देवीति वि
 ख्यातं तन्मे नाम संभविष्यति॥यदा रूपाख्यं त्रैलोक्यं महाबाधां करिष्यति॥
 तदा हं भ्रामरं रूपं कृत्वा संख्येयं सद्यः॥त्रैलोक्यं स्फुटितार्थं यवधिष्यामि म
 हासुरं॥भ्रामरीति च मां लोकास्तथा स्तोष्यन्ति सर्वतः॥इत्थं यदा यदा बाधां
 दानवोत्थानं विष्यति॥तदा तदा वतीर्ष्याहं करिष्याम्यरि संक्षयं॥
 इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये नारायणस्तु
 ति॥ ११ ॥ श्रीदेवुवाचा॥एभिः स्तवैश्च मां नित्यं स्तोष्यते यः समाहितः॥त
 स्माहं सकलां बाधां शमयिष्याम्यसंशयं॥मधुकैटभनाशं च महि

॥४२॥ षासुरघातनं॥ कीर्तयिष्यन्ति ये तद्वद्वधं शुभ्रनि शुभ्रयोः॥ अष्टम्यां च वतुर्दृश्यां
 न वम्यां चैकचेतसः॥ श्रोष्यन्ति चैव ये भक्त्या मम मर्महात्म्यमुत्तमं॥ न ते वां दु
 स्कृतं किंचिदुष्कृतोत्थानवायदः॥ भविष्यति नदारिद्र्यं न चैवेष्टवियो
 जनं॥ शत्रुता न भयं तस्य दस्युतो वानराजतः॥ न शस्त्रानलतो यौघा ॥४२॥
 त्वदावित्संभविष्यति॥ तस्मान्म मेतन्महात्म्यं पठितव्यं समाहितैः॥
 श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं स्वस्त्ययनं हितम्॥ उपसर्गानशेषांस्तु म
 हामारीसमुद्भवान्॥ तथा त्रिविधमुत्पातं महात्म्यं शमयेमम॥ यत्रै
 तत्पुत्रैः सम्यक् नित्यमायतने मम॥ सदानतद्विमोक्षामिसां निध्यत

त्रमे स्थितं॥ वलियुदाने पूजाया मन्त्रिकार्यं महोत्सवे॥ सर्वं ममेतच्च रि
 ते मुञ्चैर्यं श्राव्यमेव च॥ जानता जानता वापि वलियुजां तथा कृतां
 प्रतिक्षिप्याम्यहं प्रीत्या वक्रिहो मंतथा कृतं॥ शरत्काले महापूजा
 क्रियते याचवार्षिकी॥ तस्यां ममेतन्महात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसन्नि म
 तः॥ सर्ववाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसुतान्वितः॥ मनुष्यो मत्प्रे
 सादेन मे विष्यति न संशयः॥ श्रुत्वा ममेतन्महात्म्यं तथा वीत्य
 तयः शुभां॥ पराक्रमं च युद्धे सुजायते निर्भयपुमान्॥ रिपवः सं

क्षयं याति कल्याणं वो य जायते॥ नन्दते च कुलं पुंसां माहात्म्यमममम
 स्वतां॥ शान्तिकर्मणि सवर्ततथा दुःस्वप्नद र्शने॥ ग्रहपीडासु योगसु
 ॥४३॥ माहात्म्यं शृणुयान्मम॥ उपसर्गास्वमं याति ग्रहपीडाश्च दारुणाः॥ दुः
 स्वप्नश्च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्नमुपजायते॥ बालग्रहामिभूतानां बालानां शां
 तिकारकं॥ संघातमेदे च नृणां मैत्रीकरणमुत्तमं॥ दुर्वृत्तानामशौषाणां
 वलहानिकरं परं॥ रक्षोभूतविशाचनां पण्ड नादेवनाशनं॥ सर्वममैत
 माहात्म्यं ममसंनिधिकारकं॥ पशुपुष्पाद्यैर्धूपैश्च गंधदीपैस्तथोत्त

मैः॥ विप्राणां भोजनैर्होमैः प्रोक्षणापैरुर्निशं॥ अथैश्वर्यविवर्धनैर्होमैः प्र
 दानैर्वत्सरेणया॥ प्रीतिर्भक्तिर्यते सास्मिन्सकृत्सुचरितेश्रुते॥ श्रुतं ह
 रतिपापानितथारोग्यं प्रयच्छति॥ रक्षां करोति भूतेभ्योजन्मनां कीर्तनं म
 म॥ युद्धेषु चरितं यन्मे दुष्टैर्देव्यनिवर्हणं॥ तस्मिन् श्रुते वैरिहृतं भ
 यं पुंसां न जायते॥ युष्माभिः स्ततयो याश्च याश्च ब्रह्मर्षिभिर्कृताः॥ ब्रह्म
 ण च कृतास्तानुप्रयच्छति शुभां मतिं॥ अरण्ये वा तुरे वा पिरां वा
 विंदा वाग्निपरिवारितः॥ दशयुभिर्बद्धतः शून्ये वा हीतो वा पिरात्रुभिः॥

सिंह व्याघ्रा नुया तो वा वने वा वन हस्तिभिः ॥ राजा कुङ्कु न वा जं प्रो वद्धो वं ध ग तो पि
 वा ॥ आ चुरि तो वा वा ते न स्थितः पो ते महार्णवे ॥ य त त्सु वा पि रा स्त्रेषु सं ग्रामे भृ
 ॥ ४४ ॥ श दारुणे ॥ सर्व वा धा सु घो रा सु वे द ना भ्यर्दि तो पि वा ॥ स्मर न्म मे त च्छ रि तं न रो मु
 ये त सं क रा त् ॥ म म प्र भा वा त्तिं हा द्य द्वा स्य वो वै रि ण स्त था ॥ दू रा दे व प ला य ते ॥ ४४ ॥
 स्म र त श्च रि तं म म ॥ ॥ अ षि त्वा च ॥ इ त्यु त्का सा भू वा व ती च रि त्वा च ॥
 वि क्र मा ॥ य श्य ता मे व दे वा नां त त्रै वां त र धी य ते ॥ ते पि दे वा नि रा त ड्को
 स्वा धि का रां य था पु रा ॥ य ज्ञ भा ग भु जः सर्वे च कु र्वि नि ह ता र यः ॥ दे त्या श्च दे व्या